

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 922/2024
28.08.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Матковић Стефановић, председника већа, Татјане Ђурица и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници по тужби тужиоца „ЕНЕРГОПРОЈЕКТ ВИСОКОГРАДЊА“ а.д. Београд, чији је пуномоћник Ђорђе Нововић, адвокат из ..., против туженог „БЕОГРАДСКА БАНКА“ а.д. - у стечају, Београд, чији је пуномоћник Рајна Андрић, адвокат из ..., ради утврђења потраживања, вредност предмета спора 113.929.447,08 динара, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 537/24 од 06.06.2024. године, у седници одржаној дана 28.08.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж 537/24 од 06.06.2024. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 537/24 од 06.06.2024. године, одбијена је жалба туженог и потврђена пресуда Привредног суда у Београду П 3137/22 од 21.09.2023. године, којом је дозвољено објективно преиначење тужбе из поднеска од 17.08.2023. године; утврђено потраживање тужиоца према туженом, и то: у износу од 22.045.057,22 динара на име обрачунате камате на главницу од 67.363.900,00 динара за период од депоновања средстава до 03.01.2002. године, у износу од 77.324.184,06 динара на име обрачунате затезне камате на исплаћени износ главнице од 30.758.636,97 динара за период од 04.01.2002. до 21.11.2017. године уколико се испуне услови из члана 85. став 3. Закона о стечају и у износу од 36.605.263,02 динара главног дуга са законском затезном каматом, уколико се испуне услови из члана 85. став 3. Закона о стечају, од 04.01.2002. године, до исплате, те обавезан тужени да тужиоцу на име накнаде трошкова поступка исплати 1.210.000,00 динара.

Против правноснажне другостепене пресуде тужени је изјавио благовремену и дозвољену ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права са предлогом да Врховни суд укине нижестепене пресуде и предмет врати првостепеном суду на поновни поступак. У одговору на ревизију,

тузилац је оспорио ревизијске наводе туженог, а трошкове поводом састава одговора на ревизију је тражио и определио.

Испитујући побијану пресуду у границама ревизијских разлога прописаних одредбом члана 408. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“, бр. 72/11..10/23 – др. закон) Врховни суд је одлучио да ревизија туженог није основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју се у ревизијском поступку пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у стечајном поступку над туженим, који је отворен решењем Привредног суда у Београду Ст 16/02 од 03.01.2002. године, пријавио потраживање по основу средстава која су му била блокирана на рачуну Агенције туженог у Њујорку. Потраживање тужиоца је закључком Ст 58/10 од 14.11.2019. године оспорено, па је упућен да покрене парнични поступак ради утврђења оспореног потраживања. Поступак ликвидације Агенције туженог у Њујорку покренуо је надзорник банака у држави Њујорк 04.01.2002. године према одредбама америчког Закона о банкама и истовремено је запленио имовину Агенције. Дана 27.11.2007. године између Агенције за осигурање депозита, као стечајног управника „Југобанке“ а.д. Београд и „Београдске банке“ а.д. Београд и банкарског надзорника државе Њујорк закључен је Уговор од поравнању. Измене и допуне наведеног Уговора о поравнању закључили су 20.03.2009. године Агенција за осигурање депозита, као стечајни управник „Југобанке“ а.д. Београд и „Београдске банке“ а.д. Београд и Суперинтендант банака државе Њујорк. У изменама и допунама уговора је констатовано да је, након што је 2002. године Привредни суд у Београду покренуо стечај банака, суперинтендант покренуо стечајни поступак у складу са Законом о банкама државе Њујорк, који прописује да се локална имовина Агенција искористи за измирење дуговања насталих по основу пословања, а да се вишак средстава упутити на име стечајног управника банака у матичној земљи и да је у складу са надлежношћу суперинтенданта према параграфу 618 (2) Закона о банкама државе Њујорк ликвидна актива Агенција депонована на рачуне принудне управе, где се и данас налази. Уговорне стране су се сагласиле да суперинтендант задржи 60%, док ће Агенцији за осигурање депозита исплатити 40% средстава сваке агенције у складу са тачкама 38. и 39. овог подедела.

Из извештаја о пословању Агенције за осигурање депозита за 2010. годину утврђено је да је 29.10.2009. године, у складу са Уговором о поравнању од 27.11.2007. године, на посебан рачун у „Комерцијалној банци“ а.д. Београд, који је отворио стечајни управник туженог, уплаћено 52.605.268,11 USD на име 40% од укупно заплећене имовине „Југобанке“ а.д. Београд и „Београдске банке“ а.д. Београд на територији САД. Тужилац је у поступку ликвидације Агенције туженог у Њујорку пријавио потраживање 07.12.2011. године на име главнице у износу од 1.031.053,82 USD и на име камате према стопама у складу са важећим законом. У поступку ликвидације Агенције туженог у Њујорку признато је потраживање тужиоца на име главнице у износу од 1.022.048.61 USD. Тужиоцу је 21.11.2017. године, након окончаног поступка ликвидације Агенције туженог у Њујорку, исплаћено 456.604,16 USD.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, на основу оцене доказа изведених током поступка, првостепени суд је нашао да је тужбени захтев основан. Првостепени суд је ценио приговор недостатка пасивне легитимације, те је нашао да је неоснован, јер се према члану 17. став 1. Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља припадност правног лица одређује по праву државе по коме је основано. Имајући у виду да је према решењу НБЈ Агенција туженог у Њујорку основана као

пословна јединица без статуса правног лица, то Агенција туженог у Њујорку није била привредни субјект државе Њујорк, чему у прилог иде и чињеница да је туженом на основу Уговора о поравнању исплаћено 40% заплењених средстава Агенције у Њујорку. Првостепени суд даље образлаже да поступак ликвидације Агенције туженог у Њујорку није спроведен због тога што је наведена Агенција имала статус правног лица у држави Њујорк према тамошњим прописима, већ искључиво као последица политичке одлуке о увођењу санкција према СРЈ 1992. и 1993. године, што произилази из чланова 2, 4. и 9. измена и допуна Уговора о поравнању од 20.03.2009. године. Министарство финансија САД је у мају 1993. године због увођења санкција затворило Агенцију туженог у Њујорку и запленило и депоновало имовину и пословну документацију Агенције, а средства су остала блокирана све до 23.02.2003. године. У таквој ситуацији, према становишту првостепеног суда, спровођење ликвидационог поступка над Агенцијом туженог у Њујорку према закону државе Њујорк је последица идеје да се заштите корисници Агенције који нису били само са ових простора, него и са простора САД. Наведени закључак произилази из члана 4. измена и допуна Уговора према којем имовина Агенције туженог у Њујорку треба да се искористи за измирење дуговања насталих по основу пословања Агенције, а да ће се након спроведеног поступка ликвидације вишак средстава упутити стечајном управнику у матичној земљи.

Надаље, на основу налаза и мишљења судског вештака, првостепени суд је закључио да је тужилац на рачунима Агенције туженог у Њујорку на дан 30.11.1992. године имао депонована средства у износу од 1.031.053,82 USD, који износ обухвата 1.000.000,00 USD на име депонованих средстава наплаћених за изведене радове у иностранству и 31.053,83 USD на име обрачунате камате на тај износ од датума депоновања средстава до 01.03.1993. године. С обзиром да је део наведеног потраживања на име главнице од 456.604,16 УСД тужиоцу исплаћен у ликвидационом поступку, утврђено је као основано потраживање тужиоца на име преосталог ненаплаћеног главног дуга у износу од 36.605.263,02 динара (1.000.000,00 USD - 456.604,16 USD = 543.395,84 USD), затим камате обрачунате до дана отварања стечаја 03.01.2002. године у износу од 22.045.057,22 динара (који износ обухвата и противредност 31.053,83 УСД камате до 1.3.1993. године) као и на име затезне камате на наплаћени део главног дуга од отварања стечаја па до 21.11.2017. године када је наплаћен, под условом да се испуне услови из члана 85. став 3. Закона о стечају.

Другостепени суд је указао на то да је, према чињеничном утврђењу, решењем НБЈ од 25.05.1994. године у регистар финансијских организација у иностранству који се води у НБЈ, под редним бројем 13, уписана - Агенција Београдске банке ДД у САД, са седиштем у Њујорку под називом Beogradska banka New York Agency. У образложењу решења је, између осталог, наведено да је Агенција Београдске банке ДД у Њујорку основана 1982. године, да је решењем Савезног секретаријата за спољну трговину од 25.04.1988. године уписана у регистар пословних јединица у иностранству под редним бројем ПЈ-13, да према прописима СРЈ нема статус правног лица, да се агенција у многим аспектима у пословању у САД третира као самостални правни субјект и да агенција обавља послове од интереса за Београдску банку ДД и њене комитенте. Из свега наведеног, према закључку другостепеног суда, Агенција туженог у Њујорку је представљала организациони део туженог, који не представља засебно правно лице. Из ових разлога, другостепени суд је одбио жалбу туженог и потврдио првостепену пресуду.

Тужени у ревизији не спори да је износ од 40% заплењених средстава Агенције пренет туженом, већ истиче да је тај износ пренет на име окончања судских поступака у држави Њујорк поводом којих је поравнање и закључено и да због тога не може бити

основ пасивне легитимације туженог у овој парници. Ревидент указује на то да је имала седиште у Њујорку и да је пословала по америчким прописима и на основу дозволе која је издата од стране државних органа у Њујорку. Такође, поступак ликвидације је вођен по прописима државе Њујорк, самостално и независно од поступка стечаја који се спроводи у земљи над туженим. Из наведеног разлога, ревидент оспорава пасивну легитимацију.

Према становишту Врховног суда, погрешно је схватање ревидента да се оцена да ли је Агенција у Њујорку имала својство правног лица врши применом прописа Сједињених Америчких Држава, а што би условило признавање својства правног лица наведеној Агенцији и даљу одлуку о недостатку пасивне легитимације туженог. У погледу оцене пасивне легитимације туженог, Врховни суд налази да је правилно становиште нижестепених судова и да су нижестепени судови правилно применили материјално право налазећи да је тужени пасивно легитимисан.

Да ли Агенција, која је основана од стране претходника туженог као експозитура - представништво у Њујорку, има статус правног лица оцењује се према домаћем праву, као праву земље по коме је експозитура основана, а на основу члана 17. став 1. Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља. Према члану 17. став 1. наведеног закона, припадност правног лица одређује се по праву државе по коме је оно основано. Дакле, *lex personalis* одговара на питање да ли постоји неки колективитет као правно лице односно да ли има правну способност. У конкретном случају је утврђено да је основана Агенција туженог у Њујорку као пословна јединица и да је Решењем Народне банке Југославије од 25.05.1994. године о упису у Регистар финансијских организација у иностранству под називом *Beogradska banka dd New York Agency САД* са седиштем у Њујорку, констатовано да према домаћим прописима нема статус правног лица. Сагласно одредби чл. 78. Закона о спољнотрговинском пословању, важећем у време доношења решења НБЈ од 25.05.1994. године, којим је агенција уписана у регистар финансијских организација у иностранству, пословна јединица и други облик обављања привредне делатности у иностранству – саставни су део предузећа које их је основало и иста немају статус правног лица. Дакле, наведена Агенција према прописима по којима је основана, а то су домаћи прописи, нема статус правног лица, а једино су домаћи прописи и меродавни за оцену наведеног статуса. Неспорно је утврђено да је у тренутку отварања стечаја над туженим постављен банкарски надзорник Државе Њујорк, који је издао Агенцији дозволу за рад и да је тих година (деведесетих), када су се појавили разлози за сумњу у погледу економске стабилности банака, надзорник предузео кораке ради умањења ризика од неликвидности представништва банака у Њујорку. То не значи да је она имала статус правног лица. Суштински дошло је до спровођења споредног стечајног поступка над делом имовине туженог – имовином, која се тада затекла у Агенцији туженог у Њујорку, а ради превасходног намирења поверилаца са наведене територије. На вођење споредног стечајног поступка у погледу имовине и Агенције туженог у Њујорку указују и споразуми о сарадњи наведених органа са органима стечајног поступка над туженим, који се спроводи у Републици Србији. Тако, у прилог наведеном говори и чињеница да је туженом на основу уговора о поравнању исплаћено 40% заплењених средстава Агенције у Њујорку.

Не може се применити члан 17. став 2. Закона о решавању сукоба Закона са прописима других земаља којим је прописано да ће се, ако правно лице има стварно седиште у другој држави, а не у оној у којој је основано и по праву те друге државе има њену припадност, сматрати правним лицем те државе. Правилно нижестепени судови указују на то да се цитирана одредба може применити само у ситуацији када је једно правно лице основано у једној држави, а само у другој држави (не и у држави у којој је

основано) има стварно седиште, односно стварни центар привредне делатности. У ситуацији када је тужени, са стварним седиштем на територији Републике Србије, основао пословну јединицу у држави Њујорк, подразумева се да ће та пословна јединица обављати делатности у тој држави и да јој је због тога неопходна одређена самосталност у раду. То не значи да има својство правног лица. Стога, насупротив наводима ревидента, правилни су разлози које су нижестепени судови навели у прилог неоснованости приговора недостатка пасивне легитимације у погледу потраживања тужиоца према туженом. Из свих наведених разлога, делимично намирење тужиоца у поступку ликвидације поменуте Агенције, не утиче на његово право да намири утужено потраживање према туженом.

Следом свега наведеног, неоснована је ревизија туженог, те је Врховни суд применом одредбе члана 414. Закона о парничном поступку одлучио као у ставу првом изреке пресуде.

На основу овлашћења из члана 165. став 1. Закона о парничном поступку одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова у вези са поднетим одговором на ревизију као у ставу другом изреке ове одлуке јер се не ради о потребним трошковима у смислу члана 154. Закона о парничном поступку.

**Председник већа - судија
Татјана Матковић Стефановић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**